

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027216	IES Fernando Esquíó	Neda	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Educación plástica, visual e audiovisual	1º ESO	2	70

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	14
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	15
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	17
7.2. Actividades complementarias	18
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	19
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	20
9. Outros apartados	21

1. Introducción

A educación artística é unha actividade imprescindible no desenvolvemento do alumnado. Nela foméntase a imaxinación, a exploración, a capacidade de xerar diferentes solucións e o traballo individual e en grupo .

Esta materia forma parte da etapa obrigatoria polo que se imparte en todos os centros de Secundaria de Galicia. A materia impártese nos cursos de primeiro e terceiro da ESO e dá continuidade á educación artística recibida polo alumnado nas etapas anteriores, e lles permite afondar no coñecemento, interpretación e valoración crítica das imaxes en todas as súas funcións; potenciar o coñecemento e o respecto polo patrimonio cultural e artístico e a súa posta en valor e poñer en práctica da expresividade propia mediante a realización de producións individuais e colectivas.

Estúdanse e créanse diferentes imaxes: figurativas ou abstractas, fixas ou en movemento, bidimensionais ou tridimensionais e foméntase a experimentación en diversos medios de xeito que o alumnado tome contacto con técnicas tradicionais (técnicas húmidas ou secas) así como cos medios tecnolóxicos e dixitais, explorando as cualidades expresivas da cada un deles.

Preténdese que, partindo dunha base común de conceptos, o alumnado adquira os coñecementos e as destrezas básicas para afrontar a análise crítica da imaxe visual e audiovisual como elemento de comunicación.

A materia está deseñada a partir de oito obxectivos que saen dos obxectivos xerais da etapa e das competencias que configuran o perfil de saída do alumnado ao termo do ensino básico, en especial dos descritores da competencia en conciencia e expresión culturais, aos que se engaden aspectos relacionados coa comunicación verbal, a dixitalización, a convivencia democrática, a interculturalidade ou a creatividade. A materia ten un enfoque eminentemente práctico o que leva a que o alumnado se inicie na produción artística sen necesidade de dominar as técnicas nin os recursos, e que vaia adquirindo estes coñecementos en función das necesidades derivadas da súa propia produción.

Os criterios de avaliación e os contidos da materia articúlanse en catro bloques. O primeiro leva por título «Patrimonio artístico e cultural» e inclúe contidos relativos aos xéneros artísticos e ás manifestacións culturais máis destacadas. O segundo, denominado «Elementos formais da imaxe e da linguaxe visual. A expresión gráfica», abrangue os elementos, principios e conceptos que se poñen en práctica nas distintas manifestacións artísticas e culturais como forma de expresión. O terceiro bloque, «Expresión gráfico-plástica e técnica: fundamentos e procedementos», comprende tanto os procedementos gráfico-plásticos como as distintas operacións técnicas ademais dos factores e as etapas do proceso creativo e unha introdución aos sistemas de representación máis importantes. Inclúese tamén unha introdución á xeometría plana e aos sistemas de representación. Por último, o bloque «Imaxe e comunicación visual e audiovisual» incorpora os contidos relacionados coas linguaxes, as finalidades, os contextos, as funcións e os formatos da comunicación visual e audiovisual.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender a importancia que tiveron no desenvolvemento do ser humano algúns exemplos seleccionados das distintas manifestacións culturais e artísticas, amosando interese polo patrimonio como parte da propia cultura, para entender como se convirten no testemuño dos valores e das conviccións de cada persoa e da sociedade no seu conxunto, e para recoñecer a necesidade da súa protección e da súa conservación.	1	3			3	1-2		1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Explicar as producións plásticas, visuais e audiovisuais propias, comparándoas coas dos seus iguais e con algunhas das que conforman o patrimonio cultural e artístico, xustificando as opinións e tendo en conta o progreso desde a intención ata a realización, para valorar o intercambio, as experiencias compartidas e o diálogo intercultural, así como para superar estereotipos.	1				1-3	1-3		1-3
OBX3 - Analizar diferentes propostas plásticas, visuais e audiovisuais, amosando respecto e desenvolvendo a capacidade de observación e interiorización da experiencia e da satisfacción estética, para enriquecer a cultura artística individual e alimentar o imaxinario propio.	1-2			1	4	1-3		2
OBX4 - Explorar as técnicas, as linguaxes e as intencións de diferentes producións culturais e artísticas, analizando, de forma aberta e respectuosa tanto o proceso como o produto final, a súa recepción e o seu contexto, para descubrir as posibilidades que ofrecen como fonte xeradora de ideas e respostas.	2	3		1-2	3	3		2
OBX5 - Realizar producións artísticas individuais ou colectivas con creatividade e imaxinación, seleccionando e aplicando ferramentas, técnicas e soportes en función da intencionalidade, para expresar a visión do mundo, as emocións e os sentimentos propios, así como para mellorar a capacidade de comunicación e desenvolver a reflexión crítica e a autoconfianza.	2				1-3-4	3		3-4
OBX6 - Apropiarse das referencias culturais e artísticas da contorna, identificando as súas singularidades, para enriquecer as creacións propias e desenvolver a identidade persoal, cultural e social.	2			1	3	1		3
OBX7 - Aplicar as técnicas, os recursos e as convencións principais das linguaxes artísticas, incorporando de forma creativa as posibilidades que ofrecen as tecnoloxías, para as integrar e enriquecer o deseño e a realización dun proxecto artístico.	2-3		3	1-5		1-3		4
OBX8 - Compartir producións e manifestacións artísticas, adaptando o proxecto á intención e ás características do público destinatario, para valorar distintas oportunidades de desenvolvemento persoal.	1		2-3	3	3-5		3	4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Unidad transversal. Historia da arte	Os distintos xéneros artísticos e as manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego.	5	4	X	X	X
2	Trazados básicos de debuxo técnico	Preténdese que o alumno considere o debuxo xeométrico como un vehículo de expresión útil e necesario nos campos de creación máis diversos.	10	8	X		
3	A xeometría plana. Os polígonos regulares.	O alumnado penetrarase na construción de polígonos dado o radio e o lado, así como na construción de polígonos estrelados.	13	10	X		
4	Cuadriláteros e triángulos	Nesta unidade o alumnado coñecerá os diferentes cuadriláteros e triángulos, as súas características e súa construción.	9	6	X		
5	Os elementos básicos gráfico-plásticos.	Esta unidade trátase de coñecer as posibilidades expresivas do punto, a liña e o plano.	14	10		X	
6	Cor e textura	Coñecer a teoría da cor, cores primarios e secundarios. Diferentes tipos de texturas.	13	10		X	
7	Introdución aos sistemas de representación	Os sistemas de representación permítenos representar obxectos tridimensionales (de 3 dimensións) sobre un soporte de 2 dimensións (por exemplo un papel).	12	7			X
8	O comic	Imaxen fixa: a linguaxe do cómic. Orixe, evolución e exemplos significativos.	12	8			X
9	A fotografía e animación tradicional	O alumnado está plenamente familiarizado coa fotografía xa que está moi presente na súa vida. Pero devandito coñecemento previo ha de sistematizarse, de modo que coñeza os procedementos técnicos nos que se basea o medio e o tipo de linguaxe (tanto en sentido comunicativo como artístico) que emprega. Ademais nesta unidade abordamos o coñecemento das técnicas de animación cinematográfica como alternativa ao cinema para o rexistro de imaxes.	12	7			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Unidad transversal. Historia da arte	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Entender, dun xeito básico, como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100
CA1.2 - Valorar a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico universal e galego a través do coñecemento e a análise guiada de obras de arte.	Entender minimamente a orixe, a repercusión e a importancia do noso propio patrimonio para poder entender o patrimonio cultural e artístico universal.		
CA1.3 - Describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero.	Interpretar o contexto sociopolítico e histórico baixo o que una obra de arte está creada, para entender a perspectiva de xénero que condiciona a obras e artistas a longo da historia da arte.		
CA1.4 - Entender a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través da análise dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.	Discriminar e entender minimamente os distintos contextos culturais e históricos e como estes inflúen nas obras de arte correspondentes, tendo en conta os factores sociais e formais que os condicionan.		
CA1.5 - Analizar, de forma guiada, diversas producións artísticas, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha mirada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Valorar as distintas producións artísticas, tamén as creadas na aula, sendo minimamente críticos, curiosos e respetuosos coas múltiples solucións creativas dos distintos contextos culturais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos máis destacados. - Manifestacións culturais e artísticas máis importantes, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: os seus aspectos formais e a súa relación co contexto histórico.

UD	Título da UD	Duración
2	Trazados básicos de debuxo técnico	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a una premisa, de xeito individual ou colectivo.	TI	100
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito mínimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
3	A xeometría plana. Os polígonos regulares.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a una premisa, de xeito individual ou colectivo.	TI	100
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito mínimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
4	Cuadriláteros e triángulos	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a una premisa, de xeito individual ou colectivo.	TI	100
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito mínimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
5	Os elementos básicos gráfico-plásticos.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.	TI	100
CA2.2 - Expresar ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes.	Experimentar minimamente, para despois elixir os recursos técnicos máis axeitados, co gallo de achegarse aos fins expresivos buscados.		
CA2.3 - Realizar diferentes tipos de producións artísticas individuais ou colectivas, integrando racionalidade, empatía e sensibilidade, e seleccionando as técnicas e os soportes adecuados ao propósito.	Crear producións artísticas, dun xeito individual ou colectivo, coas técnicas máis idóneas para mostrar a integración de racionalidade, empatía e sensibilidade.		
CA2.4 - Desenvolver producións e manifestacións artísticas cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Acadar solucións creativas lóxicas a una premisa, dun xeito individual ou colectivo		
CA2.5 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio, como base para acadar novas solucións creativas axeitadas		
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficas e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		
CA3.3 - Experimentar con distintas técnicas bidimensionais e tridimensionais na xeración de mensaxes propias, amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Amosar un mínimo de iniciativa ao experimentar coas distintas técnicas e linguaxes expresivas para xerar mensaxes propias.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe visual como forma de comunicación. - Elementos básicos da linguaxe visual: o punto, a liña e o plano. Calidades expresivas e comunicativas. - Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas.

UD	Título da UD	Duración
6	Cor e textura	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas		
CA2.2 - Expresar ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes.	Experimentar minimamente, para despois elixir os recursos técnicos máis axeitados, co gallo de achegarse aos fins expresivos buscados.		
CA2.3 - Realizar diferentes tipos de producións artísticas individuais ou colectivas, integrando racionalidade, empatía e sensibilidade, e seleccionando as técnicas e os soportes adecuados ao propósito.	Crear producións artísticas, dun xeito individual ou colectivo, coas técnicas máis idóneas para mostrar a integración de racionalidade, empatía e sensibilidade.	TI	100
CA2.4 - Desenvolver producións e manifestacións artísticas cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Acadar solucións creativas lóxicas a una premisa, dun xeito individual ou colectivo		
CA2.5 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio, como base para acadar novas solucións creativas axeitadas		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficas e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		
CA3.3 - Experimentar con distintas técnicas bidimensionais e tridimensionais na xeración de mensaxes propias, amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Amosar un mínimo de iniciativa ao experimentar coas distintas técnicas e linguaxes expresivas para xerar mensaxes propias.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Elementos de configuración visual: forma, cor e textura. Conceptos e posibilidades expresivas.
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas.

UD	Título da UD	Duración
7	Introdución aos sistemas de representación	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Experimentar con distintas técnicas bidimensionais e tridimensionais na xeración de mensaxes propias, amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Amosar un mínimo de iniciativa ao experimentar coas distintas técnicas e linguaxes expresivas para xerar mensaxes propias.		
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a una premisa, de xeito individual ou colectivo.	TI	100
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito minimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en tres dimensións. O seu uso na arte e as súas características expresivas. - Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
8	O comic	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade.	Entender como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus distintos procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA4.3 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións visuais e audiovisuais.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.		
CA4.4 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		
CA4.5 - Desenvolver producións e manifestacións visuais cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Acadar solucións creativas lóxicas a una premisa, dun xeito individual ou colectivo.		
CA4.6 - Recoñecer os usos e as funcións das producións e das manifestacións artísticas, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Manter una actitude minimamente aberta e mostrar interese recoñecendo as principais funcións das diferentes manifestacións artísticas e a súa importancia na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- A linguaxe e a comunicación visual. Finalidades: informativa, comunicativa, expresiva e estética. Contextos e funcións. - Imaxe fixa, secuencial e en movemento. Características, orixe e evolución. O cómic, a fotografía e os formatos dixitais.

UD	Título da UD	Duración
9	A fotografía e animación tradicional	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade.	Entender como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus distintos procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA4.3 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións visuais e audiovisuais.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.		
CA4.4 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		
CA4.5 - Desenvolver producións e manifestacións visuais cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a una premisa de xeito individual ou colectivo.		
CA4.6 - Recoñecer os usos e as funcións das producións e das manifestacións artísticas, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Manter una actitude minimamente aberta e mostrar interese recoñecendo as principais funcións das diferentes manifestacións artísticas e a súa importancia a sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe e a comunicación visual. Finalidades: informativa, comunicativa, expresiva e estética. Contextos e funcións. - Imaxe fixa, secuencial e en movemento. Características, orixe e evolución. O cómic, a fotografía e os formatos dixitais.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Combínase e interrelaciona a impartición de Debuxo Artístico e Debuxo Técnico, de forma que se apliquen os coñecementos adquiridos en ambas as disciplinas para a consecución final dun traballo. Todo o proceso será guiado a través de unidades didácticas. Desta forma procédese á adquisición significativa de coñecemento, tanto conceptual como procedemental, a través de procesos persoais e grupais, partindo do nivel de desenvolvemento de cada alumno e alumna, procurando así a integración e o intercambio de opinións.

Coa metodoloxía empregada preténdese implicar activamente ao alumnado, potenciar a investigación, fomentar o sentido emprendedor e o traballo en equipo e propiciar a aprendizaxe significativa. Así comezamos con clases maxistras e técnicas de discusión, ademais de utilizar como recursos as novas tecnoloxías. Tamén se utilizan

métodos de aprendizaxe por descubrimento, o que requirirá por parte do alumnado a posta en práctica de capacidades como a observación, a formulación de problemas, a clasificación e interpretación de datos, a adquisición de conceptos e elaboración de conclusións. Deste xeito o alumnado adquirirá destrezas investigadoras e desenvolverá a súa capacidade crítica e reflexiva.

Todas as unidades temáticas constan dunha parte teórica e unha parte práctica. No apartado teórico, poderanse realizar os diferentes exercicios na pizarra, acompañados dunha breve explicación e secuenciación dos mesmos e utilizarase o proxector especialmente naqueles que teñen especial dificultade na comprensión espacial. No apartado práctico tentarase que sexa un momento no que o alumno teña unha actitude activa e persoal con respecto ás tarefas propostas. Ante esta situación, o docente resolve posibles dúbidas, coordina o traballo en grupos, orienta a execución dos resultados e atende o traballo individualizado. En casa, o alumno completará as tarefas que non puido completar en clase, xa sexan diapositivas, exercicios ou resolución de problemas. Tras a presentación teórica da unidade utilizando como recurso as novas tecnoloxías, propoñeranse os obxectivos que se pretenden alcanzar, a tarefa que se vai a realizar, os criterios de avaliación e márcase a data de entrega do traballo. Realizaranse actividades de inicio (para valorar os coñecementos previos sobre a unidade), de desenvolvemento (a tarefa que realizan), de reforzo e ampliación.

LIÑAS DE ACTUACIÓN NO PROCESO DE ENSNO E APRENDIZAXE:

- Partir da competencia inicial do alumnado. Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe e potenciar as metodoloxías activas.
- Combinar traballo individual e cooperativo. O uso de diferentes metodoloxías activas que promovan o traballo en grupo na resolución colaborativa de problemas, que favorezan a capacidade de aprender por si mesmos de forma autónoma e sempre tendo en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe dos membros de cada equipo de traballo.
 - Traballo individual. Actividades pautadas, análises de imaxes, respostas e preguntas...
 - Traballo cooperativo. Realización dun proxecto que conformará un proxecto final común para cada grupo.
- Aprendizaxe por proxectos. O deseño de proxectos multidisciplinares de carácter funcional que doten dun sentido práctico os traballos desenvolvidos, co fin de potenciar unha aprendizaxe significativa.
 - Estratexias metodolóxicas. Resolución de fichas, indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...
 - Motivación. Presentación da actividade co uso das TIC (páxina web, presentacións dixitais, vídeos...) A creación na aula dun clima apropiado para reforzar a autoestima, o desenvolvemento da creatividade, a experimentación técnica en proxectos interdisciplinares gráfico-plásticos e potenciando tamén o uso de ferramentas e programas de deseño
- Información da profesora. Información básica para todo o alumnado, complementaria de reforzo e apoio e complementaria de ampliación.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Mobiliario axeitado
Ordenador con conexión a internet e proxector con pantalla.
Aula virtual
Páxinas web de museos, salas de exposicións, blogs de arte, etc.
Materiais pictóricos fuxíbeis: solicitados ao longo do curso
Escuadra, cartabón, regra e compás

O centro conta cunha aula de Debuxo ben equipada, que será un espazo de motivación (paredes como murais para a exposición de obras do propio alumnado), investigación (co uso de medios informáticos), debate e creatividade. Ademais, recorrerase a outras instalacións do centro para consulta e exposicións dos proxectos.

- Uso da Aular Virtual. Será o instrumento para levar a cabo unha aprendizaxe cooperativa, creativa e constructivista. Está vinculada ao proceso de análise, creación e investigación. Cal é a finalidade do seu uso?
 - Organizar todo o material de estudo e estruturar as estratexias de Aprendizaxe.
 - Presentar en PDF o enunciado dos exercicios, os contidos e as rúbricas.
 - Alojar as presentacións propias para o seguimento da materia.
 - Vincular calquera ferramenta externa á aula nun único espazo: Youtube, Genially...
 - Crear un banco de recursos con páxinas de interese para consultar, reforzar a materia, realizar actividades interactivas.
 - Favorecer e xerar unha cultura no uso das TIC: coñecemento de recursos de especial interese para a materia : museos, portais educativos, enciclopedias...

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Durante as primeiras semanas do inicio de curso, comprobaranse os coñecementos previos do alumnado do grupo mediante unha avaliación inicial que consistirá nunha proba, que só se terá en conta a efectos de adecuar o nivel de partida do proceso ensino-aprendizaxe á realidade do grupo e, en consecuencia, non afectará as cualificacións do alumnado. Terá como obxectivo a detección precoz de necesidades específicas de atención educativa de alumnado que puidese demandar unha atención máis personalizada, así como a identificación de alumnado con altas capacidades. Este procedemento servirlle ao docente para verificar coñecementos previos sobre o tema e establecer estratexias en profundidade; e para o alumnado, informarlle do seu grao de coñecementos iniciais. O resultado será compartido co profesorado na reunión de avaliación inicial, informando o titor/a de os resultados obtidos para que poida trasladalo ás familias, se o considera relevante. Naqueles casos nos que un/a alumno/a non alcance o nivel mínimo esperado que permita seguir con éxito os ensinós, se comunicará ao titor/a e en colaboración co departamento de orientación e a familia deseñarase un programa de traballo adaptado para tratar de corrixir as deficiencias que poidan xurdir. Non haberá nota numérica dado que non será unha nota que some ás demais do curso, senón unha referencia para a profesora do punto de partida e da evolución posterior do alumnado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	5	10	13	9	14	13	12	12	12	100
Táboa de indicadores	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Criterios de cualificación:

a) CUALIFICACIÓN POR AVALIACIÓN

A cualificación do alumnado en cada avaliación establecerase segundo os seguintes criterios:

- 90% ADQUISICIÓN DE COÑECEMENTOS. Traballos prácticos e/ou teóricos, proxectos, cuestionarios, probas teórico-prácticas tanto individuais coma en grupo... As cualificacións das distintas tarefas irán de 0 a 10. A nota deste apartado será a media aritmética de cada unha das entregas.

- 10% OBSERVACIÓN DIARIA. Ó ser unha materia principalmente práctica que se desenvolve na aula, teránse en conta aspectos como traer o material propio, facer un bo uso do material, aproveitar o tempo da aula, participar nas diferentes actividades...

Se o resultado non é un número enteiro se procederá ao número enteiro superior se a parte decimal é superior a 6. (P.e. un 7,5=7 ; 7,6=8)

É importante que se cumpran as instrucións dadas polo profesorado en canto a formato, técnicas, materiais, contidos, etc., e que os traballos sexan entregados nas datas indicadas.

b) INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os principais instrumentos do proceso de avaliación da aprendizaxe serán as rúbrica, listas de cotexo, escalas de valoración ou outros instrumentos.

c) CUALIFICACIÓN FINAL

- A nota final consistirá na media das 3 avaliacións.
- Aprobárase o alumnado que teña unha nota igual ou superior a 5.
- Se o resultado non é un número enteiro procederase ao número enteiro superior se a parte decimal é superior a 6.
- Non se fará o redondeo ao enteiro superior cando a avaliación do terceiro trimestre sexa inferior en 3 puntos respecto da avaliación anterior (P.e: $8+9+6=7,66$. Nota final: 7).
- Pola contra, si que se poderá facer o redondeo ao enteiro superior naqueles casos nos que as cualificacións dos 3 trimestres sexan progresivas e ascendente (P.e: $6+7+9= 7,33$ Nota final: 8).

Cráterios de recuperación:

a) RECUPERACIÓN AO LONGO DO CURSO

O ideal para que o alumnado poida ir superando as dificultades en canto son detectadas, é que reincida sobre os obxectivos non acadados, por medio da reelaboración de traballos. Así, para poder recuperar as notas das avaliacións non superadas, o alumnado deberá repetir os traballos con notas inferiores a 5 e os non entregados. Para o cálculo da media, a nota dos traballos repetidos substituirá á dos anteriores.

Ditas entregas faranse de xeito periódico, en cada trimestre, nas datas indicadas polo profesorado.

b) RECUPERACIÓN FINAL

O alumnado que non supere a materia unha vez avaliados os tres períodos citados, pode presentarse a unha recuperación final que consistirá en facer unha proba/traballo teórico-práctico cos contidos do curso. Peso porcentual na nota: 100%.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

SEGUIMENTO PERIÓDICO:

O alumnado coa materia pendente de cursos anteriores poderá recuperála ao longo do curso coa entrega das actividades propostas polo Departamento, seguindo un plan de reforzo ao que terá acceso, preferiblemente, a través da aula virtual do centro. As entregas realizaránse de forma presencial nas datas propostas pola profesora. É importante que se cumpran as instrucións dadas polo profesorado en canto a formato (caderno, carpeta, traballos soltos, dixital...) técnicas, materiais, etc., e que sexan entregados nas datas indicadas, xa que iso será tido en conta á hora da consecución dos indicadores de logro.

a) CUALIFICACIÓN POR AVALIACIÓN:

- A nota da avaliación será a media de todos os traballos, actividades, proxectos, probas ou cuestionarios.

b) CUALIFICACIÓN FINAL:

- A nota final será a media das 3 avaliacións.
- Se o resultado non é un número enteiro se procederá ao número enteiro superior se a parte decimal é superior a 6.

PROBA FINAL:

De non superar a materia a través das entregas periódicas, o alumnado poderá presentarse a unha proba final, que consistirá na presentación das tarefas non superadas ao longo do curso e dunha proba de recuperación.

6. Medidas de atención á diversidade

O Departamento de Educación Plástica, Visual e Audiovisual propoñerá exercicios de acordo con os criterios do Departamento de Orientación que cumprirán os obxectivos e contidos establecidos, facéndoo máis simples ou máis complicados segundo os intereses e as necesidades. As medidas dirixidas a dar unha resposta educativa adaptada ao alumnado deben ter un carácter transitorio e revisable, facilitando a incorporación do alumnado ás actividades do seu grupo de clase, para así favorecer a integración social e o desenvolvemento das súas capacidades.

As medidas de atención á diversidade son as seguintes:

- Comunicación co/a alumno/a, fomentando as relacións persoais e a autoestima.
- Apoio e asesoramento individualizado. Reforzo educativo puntual.
- Optatividade na formulación das actividades.
- Adaptacións curriculares.
- Comunicación e colaboración coas familias.
- Adaptación das instalacións.
- Facilitar a avaliación individualizada que establece os obxectivos que o alumno debe alcanzar en función de criterios derivados da súa propia situación inicial.
- Por tanto, ao avaliar, teranse en conta os seguintes aspectos:
 - Delimitación dos obxectivos específicos que poden avaliarse.
 - Tipo e modo de recompilación de información.
 - Formulario para xerar criterios e xuízos.
 - Decisións ao redor de apreciación da diversidade das habilidades dos alumnos /as que integran o grupo que, por unha razón ou outra, presenta a realidade da aula.
 - Intervirase, pois, para reducir os desequilibrios que se producen na formación do alumnado.

Cada curso podemos enfrontarnos ao reto de ter alumnado con discapacidades visuais, auditivas, motoras, así como diagnósticos de TDAH, entre outras moitas patoloxías. Tamén atoparemos alumnado recentemente incorporado ao noso sistema educativo, procedente do estranxeiro, algúns deles sen coñecer as linguas vehiculares, estudantes que proveñen de diferentes orixes socioeconómicas, con condicións persoais difíciles, distintos xeitos de aprender, ritmos de asimilación dispares e niveis de motivación desiguais. Tampouco podemos esquecer ao alumnado de altas capacidades que son un desafío para o docente e unha gran fonte de inspiración para o resto de compañeiros.

Conscientes de que perseguimos acadar os obxectivos propostos de acordo ás capacidades e intereses do alumnado, as medidas de atención á diversidade centraranse en:

MEDIDAS CURRICULARES E METODOLÓXICAS.

Supoñen unha adaptación encamiñada a modificar as disfuncións, transitorias ou permanentes, detectadas en certo alumnado.

- En caso de que un alumno ou alumna non acade os obxectivos mínimos, trataremos de ofertar unha variedade de actividades de reforzo, a través de exercicios adaptados e de consolidación.
- Utilizaremos multiplicidade de procedementos e mecanismos de avaliación e de recuperación.
- É importante, tamén, favorecer a existencia dun bo clima de aprendizaxe na aula e insistir en reforzos positivos para mellorar a auto estima.
- Favoreceremos o traballo en equipo, preferiblemente en pequenos grupos para que o alumnado poida desenvolver distintos roles.
- En caso de alumnado con necesidades educativas específicas de apoio educativo, seguindo as indicacións do Departamento de Orientación, realizaremos as adaptacións curriculares oportunas, os reforzos educativos necesarios e estableceremos os recursos de apoio que o favorezan.
- O alumnado con discapacidade que poidan ser escolarizado disporán da modalidade que lles garanta unha resposta máis axeitada ás súas necesidades.
- Co alumnado que requira ser hospitalizado ou permanecer convalecente no seu domicilio, favoreceremos a continuidade na nosa materia e a comunicación a través da aula virtual.
- O alumnado valorado como de altas capacidades pode ampliar o currículo ou aceleralo así como flexibilizar o período de permanencia na etapa.

MEDIDAS INTERDISCIPLINARES E COLABORATIVAS:

- Existen tarefas nas que sería interesante colaborar co profesorado de materias afíns e complementarias podendo abordar proxectos conxuntos. Isto para os estudantes é unha aprendizaxe moito máis global e permítelles entender mellor a aplicación e o sentido dos saberes.

- Unha frecuente comunicación coas familias resulta crucial nos casos de alumnado con necesidades educativas especiais. Elas nos poden indicar cales son as fortalezas e a maneira máis axeitada para traballar cos seus fillos/as. Ás veces estas familias están asesoradas por profesionais que tamén nos poden guiar á hora de concretar procedementos instrumentais e adaptar a materia para ter máis posibilidades de éxito.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión de lectura	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Evitar os comportamentos, os estereotipos e os contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.11 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - Comprensión de lectura	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X
ET.4 - Competencia dixital	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X
ET.6 - Educación emocional e en valores	X

	UD 9
ET.7 - Igualdade de xénero	X
ET.8 - Creatividade	X
ET.9 - Evitar os comportamentos, os estereotipos e os contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual	X
ET.10 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable	X
ET.11 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	X

Observacións:

Segundo se recolle no decreto que regula a implantación da Educación Secundaria Obrigatoria, os elementos transversais deberán tratarse en todas as materias do curso. Recollemos neste listado todos os que son obrigatorios e tamén os que consideramos importantes para a materia e a formación do noso alumnado. Deberemos telos en conta á hora de seleccionar os materiais cos que se traballará, sexa en formato texto, imaxes ou contidos audiovisuais. Tamén no deseño das actividades que o alumnado porá en práctica, na organización dos equipos de traballo, na orientación dos debates que xurdan, etc. Algunhas concrecións dos elementos transversais citados son as seguintes:

- Na educación para a igualdade de xénero, evitanse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como os que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.
- En canto ao emprendemento social e empresarial e á creatividade, trataremos de afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.
- Na cooperación entre iguais e a prevención e resolución de conflitos, fomentaranse os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e polo Estado de dereito, e o rexeitamento da violencia terrorista ou calquera outro tipo de violencia.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Participación en premios e certames artísticos.	Concursos dentro e fora do centro	X	X	X
Realización de proxectos do departamento e interdisciplinares.	Participar en propostas para o equipo de Normalización, Biblioteca...	X	X	X
Charlas e ponencias.	Impartidas por profesionais que teñan interese para o alumnado	X	X	X

Observacións:

Tratarase de planificar as actividades complementarias do departamento antes do inicio do curso, na medida do posible. Non sempre pode ser xa que hai eventos que son ofertados ao longo deste, hai cambios nas programacións das institucións artísticas da comunidade ou non sempre as coñecemos ao inicio do curso académico.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
(PD) Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?
Metodoloxía empregada
(PE) Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?
(PE) Conseguiuse motivar no proceso de aprendizaxe?
(PE) Usáronse distintos instrumentos de avaliación?
(PE) Deuse un peso real á observación do traballo na aula?
(PE) Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?
(PD) Como norma xeral danse explicacións para todo o alumnado
(PD) Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dous temas a tratar?
(PD) Se intercala o traballo individual e en equipo?
(PD) Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas?
(PD) Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas?
(PD) Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
(PD) Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?
(PD) Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino aprendizaxe?

Medidas de atención á diversidade
(PE) O nivel de dificultade foi o adecuado ás características do alumnado?
(PE) Tomouse algunha medida curricular para atender ao alumnado con NEAE?
(PE) Tomouse algunha medida organizativa para atender ao alumnado con NEAE?
(PE) Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?
(PD) Ofrécese a cada alumno/ás explicacións individualizadas que precisa?
(PD) Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade?
(PD) Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para o alumnado con NEAE?
(PD) Tomouse algunha medida organizativa para atender ao alumnado con NEAE?
(PD) Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?
(PD) As medidas de apoio, reforzo establécense vinculadas aos estándares?
(PD) Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación?
Clima de traballo na aula
(PE) Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
(PE) Contouse coa implicación das familias no traballo co alumnado?
(PE) Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?

Descrición:

Atendendo ao momento 8 do Artigo 13 de do Real Decreto 132/2010, do 12 de febreiro, polo que se establecen os requisitos mínimos dos centros que impartan os ensinos do segundo ciclo da educación infantil, a educación primaria e a educación secundaria, o profesorado debe analizar tanto a aprendizaxe do alumnado como os procesos de aprendizaxe e a súa práctica docente, así como a programación.

(PE) PROCESO DE ENSEÑANZA
(PD) PRÁCTICA DOCENTE

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación revisarase ao empezar o curso, a partir das propostas de mellora do curso anterior que se fixeron constar na correspondente memoria do departamento. Unha vez analizados os resultados do curso pasado debemos revisar os criterios de avaliación para confirmar que se adaptan ás recomendacións pedagóxicas. Durante o curso, farase un seguimento da programación cunha periodicidade mensual. Comprobarase o grao de consecución dos obxectivos e faranse constar os aspectos destacados en torno ao discorrer do curso nas correspondentes reunións de departamento.

A avaliación do proceso de ensino pode realizarse nestes dous momentos:

- 1) ao remate de cada unidade didáctica, para identificar carencias no alumnado.
- 2) ao rematar cada trimestre, unha vez obtidos os resultados da avaliación.

En canto ao procedemento de seguimento, as ferramentas empregadas para analizar os indicadores de logro poden consistir en:

- folla de rexistro onde ir anotando os aspectos máis cuantificables;
- diario de aula;
- rúbrica de autoavaliación que facilite cuantificar o grao de consecución de aspectos concretos;
- estatísticas de resultados;
- cuestionarios e enquisas ao alumnado...

Non debemos esquecer que a nosa programación debe poder ser consultada polo alumnado e, especialmente, os criterios de avaliación deberán estar accesíbeis na aula virtual.

- Diseñáronse unidades didácticas a partir dos elementos do currículo?
- Se secuenciaron as unidades didácticas/temas/proxectos?
- A programación responde á secuenciación e temporalización?
- Engadiuse algún contido non previsto á programación?
- Foi necesario eliminar algún aspecto dá programación prevista?
- Se secuenciaron os estándares para cada unha das unidades/temas?
- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?
- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente en cualificación?
- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?
- Asociouse con cada estándar os temas transversais?
- Fixouse unha estratexia metodolóxica común para todo o departamento?
- Establécese a secuencia habitual de traballo na aula?
- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?
- A bibliografía e webgrafía é de fácil manipulación para o alumnado?
- Diseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?
- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?
- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua?
- Establecéronse criterios para a recuperación da materia?
- Fixáronse criterios para a avaliación final?
- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?
- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?
- Definíronse programas de apoio, recuperación vinculados aos estándares?
- Se levaron a cabo medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?
- Se levaron a cabo actividades complementarias e extraescolares previstas?
- Informouse as familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?
- Informouse as familias sobre criterios de promoción?
- Seguiuse a programación ao longo do curso?
- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?
- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?

9. Outros apartados